

Historiatieteen olympialaiset Jinanissa

■ Marjatta Hietala

Otsikolla ”Historiatieteen olympialaiset saapuvat Shandongiin” kertoi kiinalainen *China Daily* huhkikuussa 2015 Historiantutkijoiden maailmanjärjestön The International Committee of Historical Sciences (ICHS)/Comité International des sciences historiques (CISH) 22. konferenssista Jinanissa Shandongin maakunnassa 23.8.–29.8.2015.1 Konferenssin järjestämisestä vastasi Shandongin yliopisto, The Association of Chinese Historians ja Shandongin provinssi. Järjestäjät saivat tukea Kiinan opetusministeriöltä ja tiedeakatemialta (The Chinese Academy of Social Sciences).

Konfutsen syntymämaakunta soveltoi erinomaisesti historiantutkijoiden kohtaamispaikaksi. Shandongin yliopisto Jinanin kaupungissa² on kuuluisa humanistisista tieteistään. Yliopiston vahvoja osaamisalueita ovat historiantutkimus ja arkeologia, mistä saimme erinomaisen kuvan yliopiston museossa. Avajaisissa ja päätösseremonioissa saatoimme nauttia Shandongin yliopiston oman sinfoniaorkesterin esityksistä, myös perinteisillä kiinalaisilla soittimilla.

Kiinalaisille historiantutkijoille maailmankongressin saaminen Kiinaan, ensimmäisenä Aasian maana oli suuri voitto. Muistissa oli katkera tappio Montrealissa, kun Kiina hävisi Oslolle. Kun vuonna 2010 pidetyssä Amsterdamin konferenssissa Kiinan konferenssihakemus hyväksyttiin, alkoi sponsoreiden ja rahoituksen hankinta sekä aktiivinen tiedotustoiminta. Konferenssin valmistelut veivät minutkin kolme kertaa Jinaniin. Jokaisena kertana lehdistötilaisuuksiin oli saatu runsaasti toimittajia, säännöllisesti

vähintään sadan lehden tai uutiskanavan edustajia.

Järjestelytiimeihin osallistui käytännössä katoen koko yliopiston henkilökunta (260 profesoria tai apulaisprofessoria), jotka työskentelivät 21 ryhmässä. Yliopiston rehtorin Zhang Rongin kertoman mukaan tiimit työskentelivät kokonaisen vuoden vastaten keskeisistä osioista. Yksi ryhmä huolehti tiedotuksesta, toinen turvallisuudesta ja kolmas liikennejärjestelystä konferenssialueella jne.

Olen osallistunut säännöllisesti maailmanhistorian konferensseihin vuodesta 1980³, enkä koskaan ole kohdannut tällaista organisaatiota ja järjestelytaitoa. Vuonna 1926 perustetun Maailmanjärjestön ensimmäisenä naispuolisena presidenttinä sain huikean suosion, kymmeniä haastatteluja⁴ ja satoja valokuvia.⁵ Kansainvälisten osanottajien tueksi oli rekrytoitu 500 vapaaehtoista opiskelijaa. He olivat saaneet koulutusta parin viikon ajan, ja useimmat olivat englannin, espanjan tai ranskan kielen taitoisia. Opiskelijat avustivat lentokentillä, asemilla ja konferenssaleissa. Osa heistä työskenteli yökaudet toimitaen konferenssilehtiä, joita ilmestyi yhteensä kahdeksan kaksikielistä lehteä, bulletineja⁶, joissa esiteltiin konferenssin kulku, avajais-, palkinnonjako- ja lopettajaisseremonioiden puheet. Samoin kerrottiin eri sessioiden esitelmistä ja

1 Wang Quian, History Olympics come to Shandong, *China Daily* 14.4.2015

2 Jinanin kaupunkia kutsutaan lähteiden kaupungiksi. Jinanin asukasmäärä on 7,5 miljoonaa.

3 Bukarest 1980, Stuttgart 1985, Madrid 1990, Montreal 1995, Oslo 2000, Sydney 2005 ja Amsterdam 2010.

4 <http://m.youtube.com/watch?v=Zmt1q6NBNOQ>

5 Marjatta Hietalan haastattelu, haastattelija Zhao Rui-xue, ”City set to host global history congress. Thousands of scholars from around the world expected to attend forthcoming event”, *ISHS Special China Daily*, August 22.–23.2015.

6 The International Congress of Historical Sciences, Bulletin I 22.8.2015 – Bulletin VIII 29.8.2015.

esiintyjistä valokuvin.

Kongressi oli menestys niin organisoinnin puolesta kuin osanottajamäärältään. Lähes 2 800 rekisteröitynyttä historiantutkijaa osallistui viiden päivän aikana sessioihin, joiden määräksi alasessioineen laskettiin 185. Osanottajista 937 oli Kiinan ulkopuolelta, 90 eri maasta, mikä on ennätys maailmanjärjestön historiassa, sillä koskaan aiemmin ei historiatieteen maailmankongressissa ole nähty edustajia näin monista maista. Maan kokoon nähden suomalaisten delegaatio oli suuri (33), mikä määrä ohitti muun muassa venäläisten osallistujien määrän (32). Suomalaisilla oli vedettävänä neljä sessiota; osa oli kommentoijan roolissa, osa esitelmänpitäjinä.

Kiinalaisilla oli oma solidaarisuusrahasto, joka mahdollisti kehitysmaiden osanottajien osallistumisen. Järjestäjät sponsoroivat myös jatko-opiskelijoita. Opiskelijoilla ja nuorilla tutkijoilla oli mahdollisuus osallistua poster-näyttelyyn. Parhaat palkittiin konferenssin päätösjuhlassa. Ruotsalaiset historiantutkijat järjestivät iltatunnon ideoimansa poster-näytelyn ”Global Connection: The next generation” yhteydessä. Maailmanjärjestömme hallitus osoitti myös varoja nuorille tutkijoille ja senioritutkijoille entisistä Itä-Euroopan maista.

Kiinan kansantasavallan varapääministeri Liu Yandong saapui avaamaan konferenssin ja ennen omaa puhettaan luki presidentti Xi Jinpingin tervehdyksen. Presidentti korosti historian tärkeyttä sekä kulttuurien ymmärtämisessä ja hallinnossa. Varapääministeri toi esiin kiinalaisen sivistyksen pitkää historiaa ja sen monikanallisia juuria.

Historiantutkijoiden maailmankongressit on aina pyritty pitämään varsin korkealla tasolla. Amsterdamissa vuonna 2010 oli mahdollisuus tavata silloinen prinssi Willem. Stuttgartissa vuonna 1985 historiantutkijoita tervehti Richard von Weitzsäcker ja Montrealin kongressin yhteydessä vuonna 1995 kuulumme François Mitterrandin haastattelun.

Kongressin tunnus

Mittasuhteet Kiinassa hämmästyttivät tavan takaa. Kun järjestäjät julistivat kilpailun konfe-

renssin logosta lokakuussa 2014, saatiin tuhansia ehdotuksia, joista toiselle kierrokselle valittiin 219 ehdotusta. Parhaana pidettiin logoa, jossa olivat hevosen vetämät vaunut, joissa istuu kaksi ihmistä: ajaja ja kyydissä oleva henkilö. Vaunujen takaosasta lähtee onnea tuottavia pilviä. Idea on Han dynastian ajoilta. Kun näin logon ensimmäisen kerran tammikuussa 2015 olin näkevinäni naisen. Tämä tulkintani levisi laajalle kiinalaisiin lehtiin. Kukaan ei ollut tullut ajatelleeksi sitä mahdollisuutta että vaunuissa olisi istunut nainen! Harvan mieleen tuli Tang dynastian aikana hallinnut kuningatar Wu Zetian.⁷

Globaalit haasteet

Historiatieteen maailmankongresseissa on jo pitkään ollut keskeisenä pyrkimyksenä valita ohjelmaan kansalliset rajat ylittäviä teemoja ja päästä eroon eurooppakeskeisyydestä. Metodiset innovatiiviset aiheet ovat kuuluneet olennaisena osana ohjelmistoon. Jinanin konferenssissa oli lukuisia ajankohtaisia ja rajoja ylittäviä teemoja, kuten koko päivän kestävät pääsessiot: China from Global Perspectives, Historicizing Emotions, Revolutions in History: Comparisons and Connections ja Digital Turn in History. Jälkimmäistä teemaa jatkoi iltatuntointo. Iltatunnoissa oli yleisöä: suullista historiaa käsittelevä sessio oli täpötäynnä ja perjantai-iltaan sijoitettu Etiikka ja historia keräsi kiinnostunutta väkeä.

22. historiantutkijoiden maailmankongressi Jinanissa tullaan todennäköisesti muistamaan vahvasta globaalisuuden korostuksesta, erin-

7 Wu Zetian esitellään Tukholman pidettävässä näyttelyssä Staden vid Sidenvägen. Cosmopolitan Metropolis Along the Silk Road: Luoyang During Tang Dynasty China, Världskultur Museerna Berggrummet, 2015.

omaisista järjestelyistä ja suuresta osanottajamäärästä sekä vapaasta keskusteluilmapiiiristä. Jinanin konferenssissa jaettiin myös ensimmäisen kerran CISH-Jaeger Le Coultre -palkinto. Palkinto koostuu arvokkaasta Jaeger Le Coultre Reverso -kellosta ja mitalista, jossa historian jumalatar Kleio seisoo maapallon päällä.⁸ Maailmanjärjestöemme perusti palkinnon historian-tutkijalle tai tutkimusryhmälle poikkeuksellisen suurista ansioista historiatieteen alueella. Näitä voivat olla laadukas tutkimus, opetukselliset ansiot tai historiatieteen edistäminen. Ensimmäisen CISH-Jaeger Le Coultre -palkinnon sai ranskalainen Serge Gruzinski, joka on erikoistunut 1500–1700-lukujen Latinalaisen Amerikan historiaan. Gruzinkin tutkimukset ovat esimerkki rajoja ylittävästä monitieteisestä globaalista historiasta, joka on ollut maailmanjärjestön konferenssien keskeinen tavoite jo vuosia. Gruzinkin tutkimusten pohjana ovat historiallisten lähteiden lisäksi antropologia ja kirjallisuus. Haastatteluissa Gruzinski korosti museoiden ja näyttelyiden merkitystä historiallisen tiedon levittäjänä.⁹

Järjestön historia alkoi jo 1800-luvun lopulla. Virallisesti kansainvälinen historian-tutkijoiden maailmanjärjestö perustettiin vuonna 1926, ja se on pitänyt 1950-luvulta alkaen konferensseja viisivuotiskausittain. Päätökset tehdään yhteisissä kokouksissa (*General Assembly*), joita pidetään konferenssien yhteydessä ja kerran konferenssien välillä. Maailmanjärjestön jäseninä ovat eri maissa toimivat kansalliset komiteat (*National Committees*) ja temaattiset organisaatiot (*International Affiliated Organisations ja Internal Commissions*), joilla kullakin on runsaasti myös omaa ohjelmaa sekä konferenssissa että konferenssien välillä. Yksi vahvimmista temaattisista organisaatioista on International Federation for Research in Women's History

8 Malli mukaillee venäläisen taitelijan Iouri Vichnevskin luomaa figuuria Kleiosta.

9 Diálogo con Historadores. Reflexiones en Torno al Tiempo, El Espacio y la Memoria, toim. Verónica Zárate Toscano, Testimonios, Mexico 2014, s. 101–120.

(IFRWH), jolla oli erittäin laaja ohjelma ja 17 sessiota. Lähes säännöksi on muotoutunut tapa pitää joka toinen konferenssi Euroopassa ja joka toinen Euroopan ulkopuolella. Vuoden 2020 konferenssin pitopaikaksi valittiin Poznań Puolassa.

Kirjoittaja on yleisen historian professori (emerita) ja Historiantutkijoiden maailmanjärjestön ICHS:n presidentti.

TIETEESSÄ TAPAHTUU -FOORUMI III: "KAIKEN MAAILMAN DOSENTIT" – ONKO TIETEEN ARVOSTUS HEIKKENEMÄSSÄ?

Kolmas Tieteessä tapahtuu -foorumi järjestetään maanantaina 14.3.2016 klo 10 Tieteiden talolla. Foorumin aiheena on tieteen arvostus. Tilaisuudessa pohditaan, mikä nykytilanteessa huolestuttaa ja mitä asialle pitäisi tehdä. Puheenvuoron saavat niin elinkeinoelämän edustaja, nuori tutkija, viestinnän ammattilainen, politiikan tuntija kuin kansalaisvaikuttaja – dosenattia unohtamatta! Myös yleisö voi varautua esittämään omia näkemyksiään. Keskustelutilaisuuden jälkeen jaetaan Vuoden Tiedekirja -palkinto.

Tilaisuuteen voi osallistua joko paikan päällä tai etäyhteydellä. Ohjelmasta ja ilmoittautumisesta tiedotetaan myöhemmin.

Päivän aikataulu:

9.30 Aamukahvit

10.00 Tieteessä tapahtuu -foorumi

11.45 Vuoden Tiedekirja -palkinnon julkistaminen

13.00 Tieteellisten seurain valtuuskunnan kevätkokous (vain jäsenseurojen edustajille)

Lisätietoja antavat toiminnanjohtaja Lea Ryyänen-Karjalainen, puh. 09 228 69 222 tai lea.ryyänen-karjalainen@tsv.fi sekä suunnittelija Anna-Sofia Ruth, puh. 09 2286 9249 tai anna-sofia.ruth@tsv.fi.

<http://www.tieteessatapahtuu.fi/foorumi/>